

Správa Komisie pre zjednodušenie štruktúry ECAV za rok 2024

Komisia na zjednodušenie štruktúry cirkvi (ďalej komisia) pracovala v roku 2024 v zložení: Predsedníctvo ECAV – Renáta Vinczeová a Ivan El'ko, Predsedníctvo VD – Peter Mihoč a Ľubomír Pankuch, Predsedníctvo ZD – Ján Hroboň a Peter Synak, riaditeľ GBÚ Ján Bunčák, riaditeľka BÚ ZD Zuzana Žilinčíková a riaditeľ BÚ VD Samuel Miško. Komisiu formálne viedlo Predsedníctvo ECAV. Raz zasadala naživo, raz online a intenzívna komunikácia prebiehala korešpondenčne.

Komisia zasadala naživo **11.1.2024 vo Zvolene**, s plným počtom účastníkov. Zaoberala sa posúdením najefektívnejšej organizačnej štruktúry ECAV, procesom decentralizácie správy ECAV, odbúravaním zbytočnej administratívy v prospech misie a pastorácie, nastavením procesu transformácie najmenších cirkevných zborov s definovaním potrebných kritérií a postupov, resp. možnosťou zintenzívnenia misie v miestach s narastajúcim osídlením a zakladania nových cirkevných zborov.

Komisia poverila Renátu Vinczeovú a Jána Hroboňa spracovaním analýzy toho, nakoľko by finančne, logisticky a personálne boli výhodné tie alternatívne návrhy štruktúry cirkvi, o ktorých sa doteraz hovorilo.

Tento analytický materiál bol vypracovaný. Ukazoval, že akoukoľvek zmenou súčasnej štruktúry cirkvi neušetrí tak citeľné množstvo finančných prostriedkov, ktoré by mohlo použiť inde (v diskusiách, najmä v súvislosti s odvádzaním príspevkov do Fondu finančného zabezpečenia, sú najčastejšie spomínané mzdy duchovných), resp. by výrazne zlepšilo finančnú situáciu ECAV. Agendu akejkoľvek zrušenej úrovne musí totiž prebrať niekto iný a vykonávať ju. To ale znova vyžaduje peniaze na mzdy zamestnancov, nároky na priestory, bývanie a pod.

Da druhej strane materiál ukazoval, že vzhľadom na demografický vývoj slovenskej spoločnosti, smeruje ECAV v dlhodobejšom horizonte zrejme k modelu jedného dištriktu, niekoľkých seniorátov veľkých približne ako dnešné VÚC, resp. pozostávajúcich zo spojenia dnešných prirodzených regiónov, s posilnenými pozíciami poloprofesionálnych seniorov a pozostávajúcich z menších pastorálnych obvodov.

S otázkou štruktúry bola spojená otázka, koľko má ECAV v súčasnosti životaschopných zborov, koľko zborov sa nachádza v nejakom type krízy, koľko cirkevných zborov už nie je schopných samostatnej existencie a musia prejsť procesom transformácie, alebo kde má ECAV potenciál sa misijne rozvíjať, dokonca i zakladať nové zbory. Bolo nutné finalizovať už predtým spracovaný materiál, definujúci kritériá pre samostatné jestvovanie cirkevného zboru a kritériá pre začatie procesu transformácie cirkevného zboru na filiálku iného zboru. Už v r. 2023 tým bol poverený Ivan El'ko, materiál pripomienkoval aj Zbor biskupov.

Okrem toho boli (v pracovnej verzii) vypracované i súvisiace dokumenty „Štandardná norma výkonov pre plný pracovný úväzok farára“ a „Štandardná norma výkonov pre plný pracovný úväzok kaplána“ (Ivan El'ko a Zbor biskupov).

Z hľadiska priebehu verejnej diskusie o týchto témach pripravila komisia metodický a časový plán, podľa ktorého materiály pripravené Renátou Vinczeovou, Jánom Hroboňom a Ivanom El'kom boli členmi komisie korešpondenčne pripomienkované do 31.1.2024. Pripomienky boli zapracované do znenia materiálov. Po tom, ako členovia komisie opäť korešpondenčne schválili finálne znenie materiálov, boli tieto zaslané predsedníctvam seniorátov.

Zároveň so zaslaním materiálov sa dňa **19.2.2024** uskutočnilo online stretnutie troch predsedníctiev cirkvi/členov komisie s predsedníctvami seniorátov. Bolo im vysvetlené, čo materiály obsahujú, aký je význam jednotlivých dokumentov a ako by metodicky a termínovo mala ďalej prebiehať diskusia o nich v cirkvi. Po tomto inštruktážnom stretnutí zverejnili predsedníctva seniorátov predložené materiály v prostredí svojich seniorátov (cirkevným zborom, SPK, seniorálnym presbyterstvám). Začala sa diskusia k nim.

Tri predsedníctva cirkvi/členovia komisie sa následne stretli zvlášť s predsedníctvami seniorátov Západného dištriktu (**Zvolen, 10.4.2024**) a zvlášť Východného dištriktu (**Prešov, 18.4.2024**), aby vypočuli priebežné správy o diskusii v seniorátoch a zapracovali pripomienky k predloženým materiálom.

Spoločné, zhrňujúce stretnutie troch predsedníctiev/členov komisie s predsedníctvami seniorátov bolo **vo Zvolene, 19.6.2024**.

Pri týchto živých stretnutiach boli diskutované aj súvisiace témy, napr. rozmáhajúca sa tendencia duchovných paralelne pracovať v civilnom zamestnaní, spravodlivé odmeňovanie duchovných na základe výkonu, resp. rozdiely v aktivite duchovných, premietajúce sa do duchovnej kondície cirkevných zborov, výpomoc pracovne plne nevyťažенých duchovných v susedných zboroch, služba neordinovaných, odpisovanie duší cirkevnými zbormi a pod. V niektorých častiach tejto diskusie panovala jednomyselná zhoda na tom, že je nutné vypracovať pracovný poriadok pre duchovných.

Pripomienky z týchto živých stretnutí boli zapracované do návrhu Cirkevného zákona o cirkevných organizačných jednotkách a cirkevných zboroch, ktorý mal nahradiť Cirkevný zákon č. 6/1996 o vnútornom členení cirkevných zborov a Cirkevné nariadenie č. 1/1996 o cirkevných organizačných jednotkách a ich vzájomných vzťahoch.

Návrh zákona prerokovalo GP dňa **23.8.2024**, Právny výbor dňa **17.9.2024** a následne bol návrh zákona predložený na rokovanie synody dňa **18. – 19.10.2024**. Tá prijala Cirkevný zákon č. 1/2024. Do neho sa pretavila prípravná práca komisie, diskusia v prostredí seniorátov a pripomienkové konzultácie s predsedníctvami seniorátov. Dôležité miesta v ňom, z hľadiska tém, o ktoré komisii od zasadnutia dňa 11.1.2024 išlo, sú nasledovné: § 6 – Definícia cirkevného zboru, § 7 – Formy cirkevných zborov, § 11 – Cirkevný zbor misijný, § 12 – Transformácia cirkevných zborov, § 13 – Prechodné a záverečné ustanovenia.

Zároveň, na ďalšiu aplikáciu v právnom systéme ECAV sú po pripomienkovaní pripravené materiály „Štandardná norma výkonov pre plný pracovný úväzok farára“ a „Štandardná norma výkonov pre plný pracovný úväzok kaplána“

Na záver si dovoľujeme uviesť dve poznámky, ktoré reagujú na tvrdenia, vyskytujúce sa vo verejnej diskusii v ECAV:

1. Žiadny materiál o tom, ktorý z diskutovaných modelov štruktúry cirkvi je najvýhodnejší nebol potrebný, pretože všetky tieto údaje systematicky spracoval zosnulý brat Dušan Vagaský. Vypracovávaním ďalšieho dokumentu na túto tému dávame najavo, že si nevážeme jeho prácu a jeho zistenia ignorujeme.

K tomu uveďme fakt, ktorý je celkom raritný. Niekedy koncom roku 2018 sa Dušan Vagaský ozval vtedajšiemu poverenému riaditeľovi GBÚ Martinovi Kováčovi. Požiadal ho, aby vyhľadal jeho spracovaný analytický materiál a distribuoval ho do prostredia cirkvi (!). Martin Kováč bol šokovaný tým, že tento dokument nebol už dávno distribuovaný predchádzajúcim vedením, ktoré bolo s Dušanom Vagaským v najtesnejšom ľudskom i pracovnom kontakte. Ak by sa autor neozval, zostal by materiál zabudnutý dodnes. Martin Kováč, ktorý bol prezentovaný ako odporca Dušana Vagaského, vykonal distribúciu tohto dokumentu, čo svedčí o tom, že jemu i novému vedeniu cirkvi išlo o vec a nie o autora.

Analytický materiál, ktorý vypracovala Renáta Vinczeová a Ján Hroboň, nijako prácu zosnulého brata Dušana Vagaského nedeľonostuje. Veľmi prakticky a názorne, z hľadiska efektívnejšieho manažmentu cirkvi, ale predovšetkým z hľadiska finančných nákladov na fungovanie každého modelu vyjadruje, čo by bolo pre cirkev najlepšie. Materiál Dušana Vagaského bol spracovaný pred niekoľkými rokmi, keď bola situácia s financovaním cirkvi diametrálne odlišná, najmä čo sa týka finančného príspevku štátu (od tej doby začal platiť nový štátny zákon o finančnej podpore, ktorý úplne zmenil pôvodné financovanie od štátu). Bolo nevyhnutné túto zmenu zohľadniť aj pri porovnaní modelov štruktúry cirkvi.

2. Z prostredia konkrétnych cirkevných zborov sa opakovane ozýva, že závažné stratégie a legislatívne návrhy nie sú v cirkvi verejne diskutované.

Táto správa o činnosti komisie dokumentuje, ako boli verejne diskutované napríklad legislatívne a praktické náležitosti, týkajúce sa témy transformácie menších cirkevných zborov. Úplne inou vecou je, či sa tieto konkrétne cirkevné zbory do diskusie zapojili a či ich duchovní o možnosti diskusie vôbec informovali. Problémom je totiž to, že duchovní niektorých cirkevných zborov bývajú napojení na úplne iné informačné kanály, ako sú oficiálne zdroje ECAV. Nezachytávajú kontext toho, čo sa deje a aké majú možnosti. Podávajú svojmu okoliu neúplné alebo žiadne informácie. Ich spolupracovníci si potom vytvárajú skreslený obraz o dianí v cirkvi. Takto vzniká nepravdivý naratív o tom, ako v ECAV absentuje verejná diskusia o závažných témach.

Podobne sa to odohrávalo aj v pandemickom roku 2020, keď sme napriek obmedzeným komunikačným možnostiam informovali cirkev o tvorbe Cirkevného ústavného zákona 2/2020 o finančnom zabezpečení poslania a činnosti ECAV, o jeho parametroch a účele. Boli vytvorené možnosti mať všetky informácie (EPsT, web ECAV, pošta do cirkevných zborov, návštevy tvorcov zákona na SPK, tématická dištriktuálna konferencia a pod.). Bolo možné, aj keď v krízovom režime, ale predsa, diskutovať v prostredí seniorátov a dištriktov, pripomienkovať tento zákon, reagovať naň cez svojich synodálov. Výsledkom sú však tvrdenia o úplnej absencii diskusie, pre ktorú sa údajne niektoré konkrétne cirkevné zbory nemôžu dnes pridať k odvádzaniu svojich príspevkov do Fondu finančného zabezpečenia. Takéto a podobné tvrdenia sú v rozpore so skutočnosťou.

Pre synodu ECAV za r. 2024, konanej dňa 14.6.2025 v Žiline, vypracovalo Predsedníctvo ECAV na Slovensku.

Bratislava, 22.3.2025